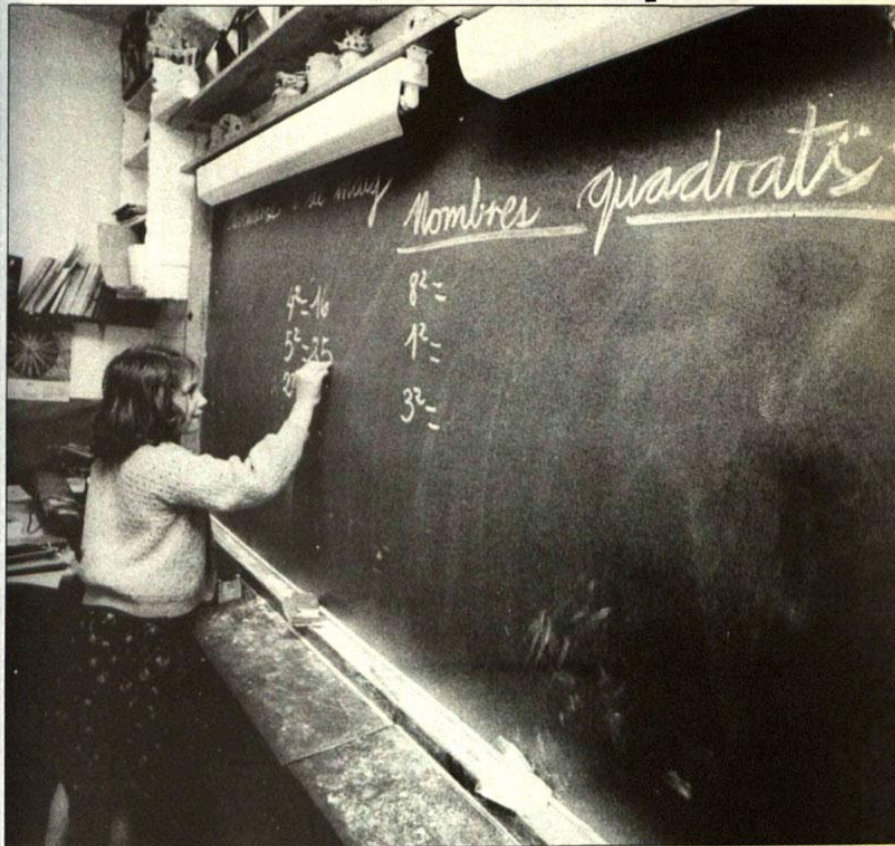

14 pobles amb dèficit d'equipament

El curs escolar, a punt

Futbol
C.D. Mataró, derrota per començar

Llarga agonia de
la tertúlia cultural

opinió

El feminisme de Teresa d'Avila

TERESA PAMIES

Amb la visita del Papa prevista per al proper octubre culmina la commemoració del quart centenari de la mort de Teresa Cepeda de Ahumada, inclosa en el santoral de l'Església catòlica com a Santa Teresa de Jesús.

L'esdeveniment ha promogut actes litúrgics i literaris, comentaris i estudis que no afegeixen gaire a la copiosa documentació existent sobre el personatge. Tanmateix, la figura de Teresa Cepeda de Ahumada no s'aborda en profunditat per por a trobar-hi afinitats amb els contestataris i marginats d'avui, concretament amb les feministes i amb actituds juvenils contra allò establert per lleis i tradicions, característiques dels grups radicals del nostre temps.

El nunci Segar, que fou un dels poderosos "barons" de l'Església que Teresa d'Avila hagué d'enfrontar, la titllà de "mujer inquieta y vagabunda", la qualificà de desobedient, contumàs; l'acusà d'inventar males doctrines i de sortir de clausura malgrat la prohibició del Concili de Trento i, finalment, la blasfemà per lluitar-se a l'ensenyament malgrat que les dones ho tenien prohibit per Sant Pere. (1)

Un enfoc modern del comportament de Teresa Cepeda de Ahumada en el seu temps i marc concrets, revelaria la seva contemporaneïtat. No fou únicament filla del seu segle (el XVI) sinó de les poques figures estelars en cada època que reuneixen elements precursors d'actituds que esdevindran majoritàries en el procés històric imprevisible.

En Teresa d'Avila, s'hi conjuminaven factors suposadament irreconciliables: parcialment jueva en temps de persecució dels jueus progressista en un món encara medieval; cristiana per conversió dels seus i, per aquesta raó, forçada a treure's l'estigma d'origen a base d'un zel atúidor i practicant d'una llibertat interior (expressada en "Las Moradas") que la societat alienada i alienant no podia admetre. Les "tares" d'origen i de tarannà individual la convertien en blanc propici dels atacs de la Inquisició i de les intrigues del clergat i dels àulics. Finalment, el sol fet d'ésser dona en un món d'homes la situava en posicions precàries i perilloses. Ho afrontà no pas renunciant a la seva condició de dona sinó posant en acció la seva especificitat, valors morals i intel·lectuals que ni la societat d'avui no reconeix a la dona. Al luxe i al fast dels claustres i convents oficials, Teresa de Jesús oposà la senzillesa, l'austeritat, la sinceritat i la solidaritat amb els més febles. La seva obra traspua l'humanisme de la quotidianitat viscut en femení. "La humana feminitat de Teresa la Santa" com escrigué Americo Castro, que l'estudià fa seixanta anys. (2)

Ana Església oficial contrària a tota reforma, oposà, la "madre fundadora", la renovació des de la fe autèntica i assumida, la confiança vers els marginats i perseguits,

com Juan de la Cruz. Al lèxic metafòric i farisaic dels prelats poderosos, Teresa Cepeda de Ahumada replicà amb un llenguatge precís, assequible a la majoria i des de l'experiència pròpia. Inicià el gènere autobiogràfic quan la vida privada, allò "realment viscut", era amagat pels senyors de l'Església, no pas per púdics sinó en funció de les contradiccions entre doctrines virtuoses i la manera de viure-les en Populència i el "pecat", en un món de misèria material i de coaccions espirituals espantoses.

Valenta fou la carmelita reformadora, però els homes no conceeixen aquest coratge en una femella. "La valentia viril de Santa Teresa", escriu Joan Baqué a l'AVUI del 12 de març de 1982. "Viril", segons el Fabra, "pertany al sexe masculí, a l'home fet, capaç de procrear". La cultura masculista és, encara, factor distorsionador de la veritat. Amb major motiu ho era en temps de Teresa d'Avila. Ella mateixa n'estava "contaminada" quan escrigué que les religions del seu convent reformat esdevindrien "tan varonilles que espanten a los hombres" ("CAMINO DE PERFECCION") Així acceptava el rept: cal ésser viril? doncs ho serem més que els homes. Ella era conscient del conflicte amb els rectors de l'Església i, en la intimitat dels seus diàlegs amb el Senyor, li deia: "Sois justo juez y no como los jueces del mundo que —como son hijos de Adan y, en fin, todos varones— no hay virtud de mujer que no tengan por sospechosas". (CAMINO DE PERFECCION)

Sospitosa per intel·ligent, per viure la fe totalment, per mostrar compassió i tolerància quan la seva Església era despietada i repressiva. Sospitosa per solidària amb les altres dones, les més humiliades i espantades, però crítica amb les princeses d'Eboli i altres dames poderoses de la Cort de Felip II. Els prejudicis anti-clericals de la nostra esquerra no permeten abordar amb objectivitat i audàcia la personalitat de la carmelita reformadora entorn a la qual el proper octubre s'organitzarà la gran cerimònia de la confusió i de la mitificació. Tot allò que ella refusà.

(1). Marcelle Auclair, "La vie de sainte Thérèse d'Avila" Edit. du Sueil.
(2). Americo Castro, "Teresa la Santa", Alianza Editorial.

TERESA PAMIES (Balaguer, 1919). Escriptora. Dirigent de les joventuts Socialistes Unificades de Catalunya durant la guerra civil, ha viscut a diferents països fins al 1971, quan tornà a Catalunya en guanyar el premi Josep Pla per "Testimoni a Praga", escrita en col·laboració amb el seu pare Tomàs. Autora de novel·les ("Va ploure tot el dia", "Dona de pres"...), i llibres testimonis ("Quan erem capitans", "Crònica de la vetlla"...)